

HALK İNANISLARININ MITOLOJİK KÖKENLERİ: KONYA (KADINHANI) ÖRNEĞİ

Düriye Özdemir¹

Öz

Halk inanışları, geçmişten günümüze çeşitli işlevlerle insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Bu inanışlar bir bakıma günlük yaşamın yasaları gibidir. İnsan hayatının her alanını kuşatan bu inanışlar, toplum için iyi ve kötüyü ayırt etmede, kötülüklerden kurtulmada ya da kaçınmada, koruma ve yönlendirme görevlerini üstlenirler. Bu inanışlar eski dönemlerde olduğu gibi günümüzde de kabul gören bir işlev kazanmıştır. İnsanlar herhangi bir sıkıntıda ilk olarak bu inanış uygulamalarına başvurmuşlardır. Bu inanışların kullanımını sadece kırsal bölgelerde değil, şehir hayatının içerisinde de görmek mümkündür. Aynı zamanda bu inanışlar gelenek ve göreneklerin tamamlayıcısı haline gelmişlerdir. İnanışlara dayalı uygulamalar her kültürde farklılık gösterse de inanış ve bağlılık açısından aynı değere sahiptir.

Bu makalede Kadınhanı ilçesinden derlenen halk inanışları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Kadınhanı
Halk İnanışı
Mit
Mitoloji

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 10.12.2020
Kabul Tarihi : 26.03.2021
E-Yayın Tarihi : 30.05.2021

MYTHOLOGICAL ORIGINS OF FOLK BELIEFS: THE EXAMPLE OF KONYA (KADINHANI)

Abstract

Folk beliefs have had an important place in human life with various functions from past to present. These beliefs can be seen like the laws of daily life. These beliefs, which encompass all areas of human life, undertake the function of protecting and directing people in distinguishing between good and evil and getting rid of or avoiding bad deeds. These beliefs, as in the past, have gained a function that is prioritized by religion today, as they did in the past. People first applied to these belief practices in case of any trouble. It is possible to see the use of these beliefs not only in rural areas but also in urban life. At the same time, these beliefs have become complementary to traditions and customs. Although practices based on beliefs differ in every culture, they have the same value in terms of belief and commitment.

Folk beliefs compiled from this sweet Kadınhanı district will be examined.

Keywords

Kadınhanı
Public belief
Myth
Mythology

Article Info

Research Article

Received : 12.10.2020
Accepted : 03.26.2021
Online Published : 05.30.2021

Kaynakça Gösterimi: Özdemir, D. (2021). “Halk İnanışlarının Mitolojik Kökenleri: Konya (Kadınhanı) Örneği”, *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 2 (1), 18-33.

Citation Information: Özdemir, D. (2021). “Mythological Origins of Folk Beliefs: The Example of Konya (Kadınhanı)”, *Journal of Society, Economics and Management*, 2 (1), 18-33.

GİRİŞ

Genel yapısına bakıldığında Türkiye'nin büyük şehirlerinden biri olan Konya, Klasik Doğu Roma İmparatorluğu'ndan itibaren Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı devri ile devamlılığını sürdüren geniş bir kültürel geçmişe sahiptir. Anadolu'nun Türkleşmesi ile beraber Konya, Kadınhanı ve köyleri göçebe Oğuz (Yörük), Tatar ve Çerkez boyları yurt edinmiştir. İpek Yolu'nun geçişi üzerinde olması sebebiyle Roma İmparatorluğu devrinde Pira ismiyle kesişme noktasında olması fakat bucak kimliğine Selçuklu Devleti devrinde 1223 senesinde yurt tutmaları ile adı, Saideli olmuştur. İlçenin günümüzdeki isminin resmîyet kazanması da 1935 senesinde gerçekleşmiş, Raziye Sultan Han adından esinlenilerek Kadınhanı adı

verilmiştir. 1097 senesinden itibaren topluluklarının yurt tutmaları ile yerleşke durumuna gelen Kadınhanı, Oğuzların Bozulus topluluklarının yerleşme yeri haline gelmiştir. Kınık, Bayat, Avşar, Çavundur, Savur, Sarılı, Derili, Hacılı gibi Oğuz obaları çevredeki verimli tarım arazilerine yerleşmişlerdir (Ataizi-Sözer, 2016: 380-381).

İnanç kelimesi, bir fikre içten bağlanma anlamını karşılar. İnançın değer verilen yönü halkın aynı özellikler çerçevesinde toplanmasıdır. Halkın aynı özellikler çerçevesinde toplanmış olan inançlar, dini yönden ele alındığında, kutsal bir dinin temel kanunları dışında bulunan ve geçmiş kültür ve tecrübelerden özellikler taşıyan önemli unsurları anlatmaktadır. Bu önemli unsurları meydana getiren etkenler yüzyılların tecrübelerinin birikimidir (Balaban, 2006: 1).

Baskınlık özelliği yüksek olan inançlar, toplumun ortak kaygılarından beslenmektedir. Hem maddenin bir ruhunun varlığına, bundan dolayı da canlı kabul edilen bu unsurların bireylerin hayatında negatif veya pozitif tesirler bırakabilmesi inancı ile oluşan baskılara aykırı olarak halkın bazı yöntemlere bağlanması görüldüğü üzere doğaldır. Tabii ki bu baskılar ve baskılar karşısındaki yöntemler sadece Türk kültürünün özelliklerine ait olmamaktadır. İnsan varlığının var olduğu bütün toprak parçalarında –gelişmişlik düzeyi nasıl olursa olsun- aynı kullanımları gözlemek mümkün olacaktır. Misal, birden fazla Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika toplumlarında *sayım işlemi* günah, yanlış ve yasaktır: Afrika kabilelerinin çoğu çocuklarının kötü ruhların çarpacak olmasından endişe duyduklarından dolayı çocuklarını saymaz, sayısını söylemezlerdi. Bir kısım Hint kültüründe yaşın ifade edilmesi yasaktır. Ancak bu kurala tabi olunmazsa kaza ve belâ hiç eksik olmaz. İskoçya'nın dağlık alanlarında yaşamlarını sürdüren insanlar genellikle cuma vakitlerinde aile bireyleri ile hayvanlarının sayısını ifade etmeyi doğru bulmazlardı. Danimarka'da civciv çıkarmak üzere yatırılan tavuğun altına koyulan yumurtalar sayılmasını doğru kabul etmezlerdi. Ancak sayılacak olursa dünyaya gelecek civcivler atmaca kuşuna av olacaktır (Aktaran: Balaban, 2006: 1).

Birçok kaynakta inanç kavramıyla ilgili tanımlara rastlanmaktadır. Bu tanımlara bakıldığında inanç kavramı hakkında birtakım bilgiler elde edilmiş olacaktır.

DivânüLügati't-Türk'te inanç sözcüğü geçer. Kaşgarlı, inanç sözcüğünü “Güvenilir, emin buradan alınarak inanç beğ, kendisine itimat edilir bey denir” şeklinde açıklamıştır (Kaşgarlı, 1986: 217).

Kâmûs-i Türkî'de Şemseddin Sami inanç sözcüğünü “Sıhhate şayan, itimat, mevsuk, emin mutemet” şeklinde açıklamıştır (Sami, 2002: 252).

Ferit Devellioğlu, *inanç* kavramı yerine *itikat* sözcüğünü kullanmış ve “dügümlenme, bir şeye bağlılık; inanma, gönülden tasdikleme” biçiminde açıklamıştır (Devellioğlu, 2004: 468).

Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Türkçe Sözlükte inanç şöyle açıklanmıştır: 1. Bir fikre içten bağlanma; 2. Kişiye duyulan güven, inanma duygusu; 3. İnanılan bir şey, düşünce; 4. Tanrıya, bir dine inanma, itikat, iman (Türkçe sözlük, 2011: 1186).

Türklerin var olan inançları ile ilgili geçmiş fikirlere Çin kaynaklarında, Bengü anıtlarında ve çeşitli kitaplarda rastlanmaktadır. Türk inanç düzenlerini meydana getiren ilkeleri, bunların ve günümüzde

yaşayan şekillerinin verdiği imkânlar doğrultusunda değerlendirmek mümkün gözükmektedir. Bu konuya dair temel bilgiler milat öncesi Hun Türklerine ait olan bilgilerdir. Bu bilgiler doğrultusunda eski atalarımız Hun Türkleri tengriye, yirsub iyelerine, yağız yir iyelerine, gök tengri (mavi gök) iyelerine ve ata avraklarına kurbanlar adarlardı. Senenin beşinci ayında Hun Türklerinin kağanı, toplumu bir araya getirir, kurban töreni yaparlardı. Sonbaharda yinelenen törenin ardından kağan ile birlikte orman çevresinde gezindikleri söylenmektedir. Hun döneminden sonra Türk devletleri hakkında bilgi veren aynı kaynaklar onların da dinlerinden bahsederken, tengriye, gök tengriye, yağız yire, yirsuba, güneş ve aya, ata ruhlarına kurban adadıklarından bahseder (Kalafat, 2005: 42).

Halk inançlarının temeline bakıldığında Türklerin eski inançlarının ve dinlerinin etkisi açıkça görülmektedir. Örneğin, ay ve güneş tutulmasında çeşitli seslerin çıkarılması geçmiş dönemlerde iyi ve kötü güçlerin birbiriyle olan savaşlarında kötü güçlerin korkutulması amaçlanmıştır. Günümüzde de bu tutulmanın zararsız bir şekilde atlatılması ve kısa sürmesi amacıyla uygulamanın devam ettirildiği görülmektedir. İnsanoğlu daima modern dünyanın yeniliklerine adapte olabilmek için bu halk inançlarından faydalanmışlardır.

Söz konusu etkileşim yalnız halk inanışlarında olmamaktadır; aynı zamanda, bayram ve törenlerde de kendisini göstermektedir. Genellikle geçiş dönemlerinde bu durum daha da yoğunluk kazanmaktadır. Örneğin; yeni doğan bebeklerin kötü ruhlardan koruması için başuçlarına ekmek, su, süpürge gibi şeylerin konması ya da nazardan koruması için üzerlik otunun tütsülenerek bebeğin üzerinde ve odasının içinde gezdirilmesinin temelinde eski Türk inançlarında var olan kötü ruhların korkutulması uygulamasından başka bir şey değildir. Örnekte görüldüğü gibi Türkler asırlarca birden fazla din ve inancın etkisi altında kaldıklarından dolayı yeni bir dine veya kültüre geçiş yaparken eski din ve kültürlerinin etkisinden kurtulamamışlardır. Bu nedenle günümüzdeki halk inançlarında, eski Türk dinlerinin ve inançlarının tesirini görmek mümkündür. Âdet ve inanışlar halk kültürünün en önemli unsurlarıdır. Geçmiş dönem insanından günümüze inanışlar insanların yaşamlarını etkisi altına almış ve onlara yol göstermiştir. İnanışların temellerinin eski dönemlere kadar dayandığı bilinmektedir. Semavi dinlerden önce inanç düzenlerinden semavi dinlere geçiş yapan insanlar, geçmiş gelenek ve inanışlarından bir anda kopamamışlardır. Yeni dinlerinin benliğine zıt olsa da bir kısmını yeni dinlerinin rengine ve kalıbına girdirerek o dindenmiş gibi uygulama yoluna gitmişlerdir (Artun, 1998: 66).

İnsan topluluğu geçmişten günümüze kadar birçok şeye inanma ihtiyacı duymuş ancak bu inandıklarını araştırma gereği dahi duymamıştır. İnsanlar için önemli olan bu inandıklarının kendi benliklerini rahatlatması, iç huzuru sağlaması vb. gibi özelliklere sahip olmalarıdır. Günümüzde halk inançları, insanların kültür ve eğitim seviyeleri ne olursa olsun bir şekilde insanları etkisi altına almaktadır. Bunun nedeni ise insanların içinde yetiştiği kültürel ve sosyal çevrenin bu inançlara bağlı olmasıdır.

İnsanlar korkularını, kötü durumlarını, hüznelerini, hastalık ve sıkıntılarını halk inancı dediğimiz uygulamalara başvurarak ortadan kaldırmaya çalışmışlardır. Bu durum geçmişten günümüze kadar böyle devam etmiştir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi günümüzde insanlar -eğitim konusunda ne kadar yüksek seviyede olsa da- geçmişe dayanan tecrübeler her zaman ön planda tutulmaya çalışılmıştır. İnsanlar daima kulaktan kulağa birbirlerine aktarma yolu ile bu halk inançlarının uygulama alanlarını genişletmişlerdir.

Halk inancı tam benliği ile din olmayan ve dinin tamamen de dışında kalmayan bu bakımdan da dinin insanlara göre anlama ve yaşamlarına geçiriliş biçimidir. Bu bakımdan halk inancı konusu aynı zamanda, insanların eski inançlarını da az çok yansıtmaktadır. Devamlı yenilenmekle beraber temelleri ilk inanç sistemlerine kadar dayanmaktadır. Bu özellikleri ile halk inançları elimizde var olan canlı malzemelerdir. Arkeolojik malzemeler örenlerde, etnografik malzemeler müzelerde bekleyebilir öyle ki halk kültürünün bir parçası olan halk inançlarımız kaydedilmedikleri sürece kaybolma riskiyle karşı karşıyadır (Akyol, 2006: 9).

Halk inançları insanların sorunlarına çare bulma ve yaşamı anlamlandırma ihtiyaçlarının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Halk inançları zaman ilerledikçe kitabî/resmî dinin belirlediği kurallarla iç içe geçmiştir. Aynı zamanda bu inançlara kitabî/resmî dinin inançlarından da öncelikli olarak değer verildiği de aşikârdır. Ali Köse ve Ali Ayten'in türbeler üzerine yapmış oldukları çalışmalarda bu duruma destek olacak birden fazla misal yer almaktadır. İstanbul Merkez Efendi Türbesi'nin yanında bulunmakta olan ve aynı adla anılan caminin imamının başından geçmiş bir durum bu misallerden yalnızca birisidir. Öyle ki bir türbenin bahçesinde üzeri kapalı bir dilek kuyusu vardır. İmam bir gün bu dilek kuyusu üzerine çıkmış ve dilekte bulunan bir kadın görür. Bu kuyu bir zamanlar açık olan ancak daha sonra hurafe gerekçesi ile kapatılmış bir kuyudur. Fakat buraya gelen ziyaretçiler kapalı kuyunun üzerine çıkarak çeşitli törenler yapmaktadırlar. Olayda geçen türbe ziyaretçisi olan hanım da bir tören yapmak için kuyunun üzerindedir. Caminin imamı kadının bu hareketinin hurafe olduğunu söylemiş ve kendisini uyarmıştır. Bundan dolayı türbe ziyaretçisi ve imam arasında şu şekilde bir konuşma geçer:

Hanım: "Sen baksana! Kaç yıldır burada imamlık yaptın?"

İmam: "32 senedir."

Hanım: "Sen 32 senedir burada bir şey elde edememişsin, fakat bak benim eşim yoktu, evlendim. Meskenim yoktu, bir meskenim oldu. Az şey mi bunlar, ha?"

Misalde geçtiği üzere, aynı yeri kutsal kabul eden imam ve türbeyi ziyaret eden hanımın kutsallığının boyutları hususunda farklılık olduğu aşikârdır (Aktaran: Kandemir, 2016: 98).

Türklerin kültürlerinde hayatımız ve yaşayışımız üzerinde geçmişten günümüze kadar var olan dini inançlar ve bu inançlar doğrultusunda ortaya çıkan kuramlar tesirli olmuş ve etkisi halen de devamlılığını sürdürmektedir. Geçmişteki dinlerin ve inançların tesiri günümüzde yaşayan dinlerin içerisinde tesirini yaşatmaya devam etmektedir. Türk toplulukları yıllarca değişik dinlerin, inançların etkisinde kalmışlardır. Bu değişik dönemlerde oluşmuş değişik inançlar atalarımızın yaşamında yer edinmişler ve bu inançlar halen farklı dinler içinde birçoğunun İslam dinine bağlı bulunduğunu, aynı zamanda Musevilik, Hristiyanlık gibi ortak özelliklere sahip dinlere ve Budizm, Lamaizm gibi ortak özelliklere sahip olmayan dinlere bağlı olan Türk milletinin küçük gruplar meydana getirdikleri görülmektedir. Türk inançlarını bugüne uzanan şekilleri ile yaşamasını sağlayan Türk topluluklarına Orta Asya ve Sibirya sahasında rastlanmaktadır (Aktaran: Akyol, 2006: 15-16).

1. Kadınhanı'ndaki Batıl İnançların Mitolojik İncelemesi

***Yeni doğan bebeklere ve gelinlik giyen geline nazar değmemesi için mavi boncuk takılır.**

Tarihin en eski topluluklarından biri olan Türklerde de nazar ve boncuk inancı yaygındır. Türkler boncuk adının yerine *moncuk*, *muncuk*, *munçuk* gibi terimler kullanılmıştır. Bu terimlerin hepsi boncuk manasına gelmektedir. Nitekim Atilla Han'ın babasının isminin 'Muncuk Han' olduğu bilinmektedir. Türk halk kültüründe yer alan lohusalara musallat olan Al Karası'nın mavi boncuktan korktuğuna inanılmaktadır. Türkler mavi boncuk yerine 'Gökçe Muncuk' derlerdi. Gökçe kavramı eski Türklerde göğe ait olan yeni Gök Tanrı inancı ile ilgilidir. Gök renginin mavi olmasından ve Gök Tanrı'nın koruyuculuğunun olmasından dolayı Türkler boncukları kötü enerjiden korunmak için *mavi* yani *gökçe* renginde yapmışlardır. Mavi boncuklar kullanılarak kötü enerjilerden ve yahut ruhlardan korunmaya çalışmışlardır (Aktaran: Kahraman, 2020: 60).

Bu inanışın temeline bakıldığında nazar değmesi inancının Gök Tanrı inancına bağlandığı görülmektedir. Bu inanç Kadınhanı'nda yaygın olarak uygulanmaya devam etmektedir. Özellikle renkli göze sahip kişilerin daha çok nazar edeceği inancı daha yaygındır.

***Gelin damadın evine girerken keçe üstüne bastırılıp girdirilir. Gelinin huyunun yumuşak olacağına, gelinin bereket getireceğine ve geldiği yere uyum sağlayacağına inanılır.**

Koyun ve genellikle beyaz koç eski Türk geleneklerinde Tanrı'ya bağışlanan kurbanlar arasında yer almaktaydı. Çin kaynaklarının verdiği bilgiler doğrultusunda, Tabgaçlar Gök Tanrı için yapılan törende ak buzağı, koç ve atı kurban olarak bağışlamışlardı. Bugünkü görünüm itibarıyla günümüz Şamanist topluluklarından Beltirler, Gök Tanrı adına düzenlemiş oldukları merasimlerde beyaz koyun ya da oğlak kurban edişleri benzerlik göstermektedir. Bu sebepten dolayı gökyüzüne yöneltilen tüm nitelikler koyun, koç ve keçiler adına da geçerliydi. Ancak koyun ve keçi (beyaz olmayan renkte) ara sıra yeraltında yaşayan tanrının hayvanı da sayılmasından ötürü yas törenlerinde yer adına da kurban edilmekteydi. Bu hayvanlar ataların ruhları adına veya Şamanizm'de şerir ruhlardan kaçınmak amacıyla da kurban edilmekteydi. Aynı zamanda koyun on iki hayvanlı Türk takviminin yıl simgesi olarak da geçmekteydi. Budist döneminde koyun ve keçinin kimi zaman ilahlarla ilgilisi olduğu anlaşılmaktaydı. Uygur tapınaklarından birinde yer almakta olan duvar yazısında, bir tanrı resminin vücut görünümünde bir kuzu figürünün yer alması bu açıdan bakıldığında ilgi çekmektedir. Koyun İslâmi dönem itibarıyla koyun; sükûnet, huzur ve barışın temsilidir. Bununla birlikte bolluk ve bereket olarak da kabul edilmiştir. Koç ise gücün, hâkimiyetin, kuvvettin ve yiğitliğin bir simgesi sayılmıştır. Koyun, İslami dönem içinde tasavvurlarında özellikle İsmail'in Allah'a kurban olarak adandığı rivayetine göre kurban ve ölüm simgesi olarak görülmekteydi. Demiri'nin aktarmış olduğu bir bilgiye bakıldığında Azrail, Âdem'e bir beyaz koç şeklinde gelmiştir. Demiri'nin aktarmış olduğu başka bir bilgiye bakıldığında cennete girecekler cennete, cehenneme girecekler cehenneme girdiği vakit ölüm bir koç suretinde ortaya çıkacaktır. Minyatürlerde görüldüğü üzere koçun İbrahim'in İsmail'i kurban edecek olmasıyla alakalı sahneler yaygın bir şekilde karşımıza çıkmaktadır (Çoruhlu, 2011: 174-176).

Bu bilgiler ışığında koyun ve koyun postu ile ilgili inanışların temellerinin yukarıdaki eski Türk

inançlarına bağlı olarak ortaya çıktığını ve halk arasında yaygınlık kazandığı görülmektedir. Bu inanın Kadınhanı ilçesinde her düğünde uygulandığı ve aynı zamanda bazı dileklerin kabul olması ile de kurban adandığı ve bu kurbanın çoğunlukla koyun kesme olduğu görülmektedir. Koyun İslam dininde de kurban kesmenin farz kılındığı Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail ile ilgili olan hâdisede geçen kurbanlık koyunun da günümüzde bu hayvana olan değeri açıkça göstermektedir. Bu dini hâdise sonucu da yukarıda bahsettiğimiz inanca olan bağlılığı daha iyi anlamış olmaktadır.

***Eşikte uyumak uğursuzluk getirir. Kişiyi cinlerin çarpacağına inanılır.**

Eski Türklerin inançlarında eşik, oluşum ve işlevi itibarıyla insanı çeşitli sağlık sorunlarından, evi ise gelme ihtimali olan kaza ve belalardan koruyan bir sınır çizgisiydi. Bundan dolayı eşige değer verilmiş ve eşige ayak basılmazdı. Öyle ki, gökyüzünde varlığına inanılan Erlik, yerdeki kötü ruhlar içinde emniyeti, adaleti ve düzeni sağlamak için, kendi bahadır oğullarını yeryüzüne göndermekteydi. Bunlar *katuukuyak* (=yavuz bahadılar) adıyla evlerin kapılarına, eşiklerine yerleşerek buraları şerir ruhların ani saldırılarından korurlardı. Bundan dolayı kendilerine kapının zırhı anlamında *ejiktigkuyagi* adının verildiği bilinmektedir. Aynı şekilde Erlik'in oğulları olan 'Karas, Keray, Kaan, Temir, Kaan PadişPiy ve Pay Mıtır' yeryüzünde yaşayan ruhlar topluluğundan olup kapı/eşik bekçiliği yapmaktaydılar. Çeşitli Türk topluluklarında eşğin kirletilmemesi, en önemlisi bulaşık suyunun bu yerlere dökülmemesine rastlamaktayız ki, bununla kötü ruhların eşik çevresindeki çöplüklerde bir araya gelmelerini önlemek ve bu şekilde eşik iyesine yardımcı olmakla eşik iyesini mutlu etmek inancı açık bir şekilde görülmektedir (Araz, 1995: 64).

Yukarıdaki bilgide var olan inancın Kadınhanı'ndaki var olan inanç ile benzerlik gösterdiğini ve temelinde yatan gerçeğin ise ev iyesi adı verilen varlığı memnun ve mutlu etmek amacının olduğunu görmekteyiz. Tıpkı evde bulunan melekleri mutlu etmek için kılınan namazın ve okunan Kuran'ın önemsenmesi gibidir. Bu inanışlar İslam dinine benzerlikler sebebiyle dayandırılmaya çalışılmıştır. Ancak bu inanışlar ile dini unsurların hiçbir ilgisi yoktur.

***Yaş bitkilerin yakılması eve bereketsizlik getirir.**

Bitkiler konusunda ayrı bir açıdan, bir yasaktan söz edilebilir: Bu da yaş bitkilerin kesilmesi ile ilgili olandır. Atasözü niteliğindeki "yaş kesen, baş keser" ifadesinde ormanda var olan genç ağaçlar, fidanlar ve meyve veren ağaçlar düşünülmektedir. Bazı orman ağaçlarının büyümesi için uzun zaman aldığı fikriyle, farklı bir çeşit yasak meydana gelmiştir: kara-ağaç (=kayın ağacı), zor büyüyen bir ağaç olduğundan dolayı, kesilmesi uğur sayılmaz; bu ağacın parçalarından çocuklar için nazarlık yapmaktadırlar. Büyümemiş ekinlere basmanın, onlardan beslenmeyi sağlayanlara zarar verme düşüncesiyle hareket edildiğinde çok günah olduğunu, Köroğlu üzerinden hikâye geleneğinde yer edinmiş bir inanışta görmekteyiz ki halk kahramanının başarılarının, yenilmezliğinin, doğüstü gücünün etkilerinden biri de atlılarına her türlü tehlike ve sıkıntıları göze alarak, tohum atılmış tarlalara girip onlara zarar vermelerini yasak etmiş olmasıdır. Yunus Emre'de de, yeşil ekinlerin biçilmesini: "insanoğlunun genç iken ölmesini veya öldürülmesini" anımsatırken de benzer bir düşünce anlatılmaktadır (Boratav, 1994: 53).

Yaş olan bitkilerin yakılması bereketsizlik getirir inancı ile Kadınhanı'nda yaygın olan tarımı

korumaya yönelik var olan bu inancı dini bir niteliğe de bürüyerek, yaş bitkilerin yakılmasının günah olduğu inancı ortaya çıkmıştır. Bu bilgiden yola çıkarak halk arasında bu inancın yoğunluk kazandığını söyleyebiliriz. Aynı zamanda canlı varlıkları da düşündüğümüzde sadece yeşil bitkileri değil onların içinde yaşayan birçok canlıya da zarar vermektedir. Bunu engellemek için de dini bir yola başvurarak günah anlayışı ile insanların yeşillikleri yakması engellenmiş olmaktadır. Aynı zamanda bu düşünce ile bu inancın yaygınlık bulmasının önemini artırmış olmaktadır.

***Yıldız kayarken dilek tutmak.**

***Bir yıldızın kayması birinin öleceği anlamına gelmektedir.**

Kün gibi ay ve yıldızlar da koruyucu iyelerdi. Ay ve yıldızlar da kün'ün gökyüzünden ayrıldığı vakit, yeryüzüne Tanrı'nın insanlara ilettiği aydınlığı iletmekteydi. Bu sebeple çadırın üst kısmından delik açılır ve karanlıkların içinden iyiliği taşıyan aydınlık, Tündük ismi verilen yerden çadırın içine dolardı. Ay gibi, yıldızlar da insanoğlu adına benzer görevi üstlenen unsurlardı. Bu koruyucu iyeleri mutlu etmek onların isteklerini sağlamak amacıyla kendilerine, Hun döneminden itibaren kurban sunulduğu ve bunun, doğanın en canlı olduğu yılın beşinci ayında bir merasim ile yerine getirildiği Çin yıllıklarından öğrenmekteyiz (Kalafat, 2005: 72).

Yıldızlarla ilişkili en çok bilinen inanış, yeryüzünde bütün insanların kendine ait bir yıldızının bulunduğu düşüncesidir. Astroloji (yıldızlar aracılığı ile falcılık) bilgi ve yöntemlerinin insanlar arasında yayılmaları bu inanışın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Gökten bir yıldızın kaymasının (şehâb) o yıldızın sahibi olan insanın öldüğü veya öleceği haberinin verilmesi durumu bu inanışa bağlanır (Örnek, 1971: 24-25).

Bu inanış doğrultusunda Kadınhanı ilçesindeki, gece gökten yıldız kayarken tutulan dileklerin gerçek olacağına ve bir kişinin öleceğine dair inanışların bu bilgilerden yola çıkarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Ancak dini bir açıdan bakıldığında geçmişte insanlar İslam dini gelmeden önce birçok şeye tapmışlardır. Bunlardan birisi de gökteki yıldızlardır. Buna göre de yıldızların kutsallığından dolayı onlardan bir şeyler dilemek ya da onların ceza vereceklerine olan inanç bu halk inanışlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur diyebiliriz.

***Kara kedi görüldüğünde saçlar tutulmalı. Tutulmazsa bütün saçlar dökülür.**

***Kara kedi görmek uğursuzluk getirir.**

Seyyid Battal Gazi menkıbelerinde karşılaşılan bir inanışa bakıldığında *iman*, beyaz bir kuş, *küfür*, siyah bir kuş olarak düşünülmektedir ki; "imanını yok etmek, kâfirleşmek, beyaz kuşun ağızdan çıkarak siyah kuşun insanın vücuduna girmesiyle açıklanmaktadır." (Boratav, 1994: 35) .

"Milattan önce 3000'li yıllarda, Eski Mısırlılar devrinde kediler kutsal bir canlı olarak kabul görmekteydi. Hatta kara dişi kediler tanrıça olarak kabul görmekteydi. Kedileri hastalık ve ölümden sakınmak için kanun ve kurallar dahi yapmışlardır. Bağımsız, dediğini yapan *inatçı* ve *sinsi* karakteri ve Avrupa'da sayılarının da fazlaca çoğalması ile bütünleşince, kediler değeri düşmüştür. O dönemlerde evlerinde kedi besleyenler tek yaşayan zavallı ve yaşlı kadınlardı. Yine o dönemlerde büyücü ve cadı

inancının tüm Avrupa'da takıntıya dönüştüğü zamanlardı. Kara kedi besleyen zavallı kadınların kötü büyü yaptıklarına ve kara kedilerin gece yarısından sonra şeytan kılığına girdiklerine dair çeşitli hikâyeler üretilmiştir. Cadı konusu bir takıntı haline gelince birçok zavallı kadın kedileriyle beraber yakılmışlardır (<https://onedio.com>, 2020).

Buradaki iki bilgiye de bakıldığında kara kedinin uğursuzluğunun nereden geldiğine dair bilgi edinmiş olmaktayız. Türk kültüründeki bu inanışların diğer ülkelerdeki inanışlara bağlı olarak da etkileşim sonucu oluştuklarını da söylenebilmektedir. Yukarıdaki bilgilere bakıldığında hem bir menkıbeye göre hem de Mısır'da meydana gelen bir olaya bağlı olarak günümüzdeki inançların temelleri bu etkileşime bağlanabilmektedir. Aynı zamanda dini açıdan siyah renginin bir olumsuzluk ifade etmesi de kara kedinin uğursuzluk getireceği anlamı yoğunluk kazanmaktadır. Siyah ve kırmızı renkler genellikle olumsuzluk ifadesidir.

Bir başka kaynağa da bakıldığında kedinin renge bağlı olmadan da uğursuzluğu çağrıştırdığı görülmektedir.

Özbeklerin halk kahramanlık destanlarından olan Alpamış Destanı'nda kedi bir yerde ecel, ölüm veya kaderin alegorisi olarak kullanılmıştır. Burada Alpamış, Karacan'a gözdağı vermek için şöyle söylemektedir:

İnden çıkıp kediyile oynar,

Ecel yaklaşmışsa fareye...

Öte yandan Tufan efsanesinin Hakas Türklerine ait bir şekilde *kedinin ağzının pis sayılması* fare kılığına bürünen şeytanın kedi tarafından yakalanmasına dayandırılır (Çoruhlu, 2011: 173).

***Ölünün üzerine vücudunun şişmesini önlemek için demir bıçak yahut bakır kap konulur.**

Demir, eski Türklerde yer unsurları içinde yer almaktaydı ve demir kutsal kabul edilmekteydi. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri Türklerin yaşadığı yerde demir yataklarının varlığı ve bunların Altay'ın Demircileri gibi anılmakta olan Türklerin işlemesi, en önemlisi de silah yapımında kullanılmasıdır. Kötü ruhları uzaklaştırdığına olan inanç doğrultusunda demir, bu inançlar doğrultusunda yüzyıllar boyunca taze ölümlerin, bekletilmekte olan cesetlerinin üstüne konulmuş olabilir (Çoruhlu, 2011: 37).

Demirin insanları hastalık ve şerlerden esirgediğine inanılır. Hükümdar, kam aynı zamanda demirci karakteri ile karşımıza çıkmaktaydı. Demiri bu özelliğinden dolayı kutlu sayarlardı ve demirden yapılmış kılıçların üzerlerine ant içerlerdi (Kalafat, 2005: 77).

Görüldüğü üzere demire olan değer geçmişte demirin gücüne bağlı ortaya çıkan inançların günümüzdeki inançların yansımalarıdır. Günümüzde ölünün üzerine bıçak veya demir bir nesnenin konulması, ölen kişinin vücudunun şişmesini engellemek amacı güdülerek uygulansa da geçmiş inançlara bakılınca, ölen kişiyi kötü ruhlardan koruma amacına dair uygulandığı da söylenebilir. Bu sonucu ölen kişiyi şeytanın su vermek amacı ile kandırabileceği inancı ile de kötü ruhlardan koruma temelli inanca bağdaştırabiliriz. Böylece yörede var olan bu inancın aslında ölüyü kötü ruhlardan koruma gerçeğine

dayandırılarak günümüze kadar devamlılığı sağlanmıştır.

***Ev halkına nazar olmasın diye at nalı dış kapıya asılır.**

Şamana ait âlemler, evreni ve bütün canlı varlıkların canını, nihayetinde kâinatın yansımını görmesine yardımcı olan madeni ayna; güneşi ve ayı temsil eden rozet ya da yuvarlak biçiminde düzenlenmiş nesnelere. Şamanın elbisesinin üstüne iliştirilmekteydi. Güneşi simgeleyen içi boş daire şeklindeki bir nesne Şamanın yeraltına inebilmesi adına kullanmış olduğu deliğin yerine geçebilirdi. Şamanın omuzlarında onun güçlülere karşı dayanıklı oluşunu ve kuvvetini gösteren bir demirden yapılmış pranga bulunmaktaydı. Elbise üstüne iliştirilen demir unsurlar şerir ruhların kötülük ve düşmanca eylemlerine karşı bir kalkan görevini üstlenmekteydi. Madeni unsurların canlı olduğu düşüncesi sonucu bu unsurların paslanmayacağına inanılmaktaydı (Çoruhlu, 2011: 77).

Şamanın üzerine asılan demir nesnelere onu kötü ruhlardan koruduğu inancına bağlı olarak halk arasında bu inancın ortaya çıkmış olabileceği düşünülebilir. Böylece halk da kötü ruhlardan ev ve evdeki kişileri korumak amacı ile demir nesnelere kullanma yoluna gitmişlerdir. At nalının dış kapıya asılması sonucu nazardan korunma amacı ile şamanın üzerine rozet şeklinde asılması, bu inancın temelini şamanı kötü ruhlardan koruduğu inancına dayandırılabilir.

***Ölü gömüldükten sonra ardından ekmek ve helva dağıtılır.**

***Ölünün kıyafetleri fakir kimselere verilir.**

***Ölen kişinin kırkı çıkınca yemek yapılır ve yemeğe herkes çağrılır. Böylece ölünün ruhunun rahat olacağına inanılır.**

Türklerin en uzun destanı olan Manas Destanı'nda, Kökötay öleceğinde kıyafetleri fakir kimselere dağıtırdı. Bineği olmayanlara at, fakirlere kıyafet verilirdi. Etlili pilav ve ayrandan oluşan ölü yemeğine kâfir Müslüman demeden bütün halk çağrılırdı (Kalafat, 2005: 199).

Bu inancın, Kadınhanı'nda da yoğun olarak uygulandığını incelemeler sonucu öğrenmiş bulunmaktayız. Bu destanda var olan inanca bağlı geçmişte buna benzer inançların günümüze kadar geldiğini ve uygulandığını görmekteyiz. Bu inanç sadece Kadınhanı'nda değil Türk toplumunun her kesiminde görmek mümkündür. Aynı zamanda bu inancı dinimizde var olan 'Mevlid' adı verilen törene bağlanarak bunu dinin bir uygulaması haline getirilmiştir. Böylece bu inancın uygulanması bir kural gibi halk arasında devam ettirilmiş ve önemsenmiştir.

***Nevruzda ateşin üzerinden üç defa atlanarak bir dilek tutulur.**

Şamanistlere göre ateş bütün her şeyi temizlerdi, şerir ruhları kovardı. VI. yy' da Batı Gök Türk hükümdarına gelen Bizans elçilerini ateşler arasından geçirmişlerdi. Moğollarda da bu âdet görülmekteydi. Bu tören elçilerle geldiği düşünülen şerir ruhları uzaklaştırmak amacıyla yapılmaktaydı. Bu inanca Müslüman Türklerde de rastlamaktayız. Başkurtlar ve Kazaklar yağlı bir bezi tutuşturarak hasta olan kişinin etrafında *alas alas* diye dolaştırırlardı. Buna *alaslama* derler. Bu kelime Anadolu Türkçesinde alazlama şekliyle korunmuştur; ateşte temizleme anlamına gelmektedir. *Alas* sözcüğü Altay şaman dualarında çokça geçmektedir. Yakut oyun-kamları ateşin gücüyle şerir ruhları uzaklaştırmak adına

söyledikleri büyülerde *alias alias* diye bağırırlardı. Yakutça *aliasta* (=alazla) yanmakta olan bez ile âyin yaparak şerir ruhları uzaklaştırmak demektir. Yakutlar bu töreni yapan için oyun *aaluotananaalastur* (şaman kutlu ot ateş ile alazlardı) derler (İnan, 1986: 68).

İlçemizde de nevrüz kutlamaları nevrüzün yaklaşması ile hız kazanmaktadır. Bu kutlamalar çeşitli halk inançları doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. En çok uygulanan inançlar arasında bir dilek tutulup ateş üzerinden atlanması inancı olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki bilgiye bakıldığında ateşin kutsallığına bağlı olarak günümüzde daha çok nevrüz kutlamalarında ateşe olan değer yoğunluk kazandığı görülmektedir. Ateşin kötü ruhları kovması ve her şeyi temizlemesi, halk arasında ateş üzerinden atlanması ile dileklerin kabul olacağı ve kişilerin ruhlarının rahatlayacağı inancı doğrultusunda bu inancın günümüze kadar etkisini sürdürdüğü söylenebilmektedir.

***Sağ kulağın çınlamasının kişiden iyi olarak bahsedildiğine, sol kulağın çınlamasının kişiden kötü olarak bahsedilmesi anlamına gelir inancı vardır.**

“Ne kadar uzakta olurlarsa olsunlar, bizim hakkımızda konuşanların söylediklerini duyarız. Eski inanışlara göre, sol kulağın çınlaması iyi, sağ kulağın çınlaması kötüydü. Sol sevgiye, sağ düşmanlığa işaretler. İster sağ çınlasın, geceleyin çınlaması iyidir. İstersek kulağımızın çınlamasına neden olan kişiyi cezalandırabiliriz de: Sağ kulağınız çınlarsa, kulağınızı hemen çimdikleyin, sizi anan düşmanınız o anda kendi dilini ısıracaktır” (Lorie, 1997: 78).

Buradaki inanca bakıldığında Kadınhanı’ndaki halkın inancı tam tersine sağ kulağın çınlaması iyiye sol kulağın çınlaması ise kötüye yorumlanmaktadır. Bu inancın belki de dini temeller üzerine oluştuğu düşünülebilir. Örneğin: amel defterinin kişinin amellerine göre iyiye sağ tarafa kötüye sol tarafa verilecek olması bu inancın da Müslümanlar arasında bu yönde şekillenmesine ortam oluşturmuş olabilir.

***13 sayısının uğursuzluğuna inanılmaktadır.**

***Aynın 13 'ü cumaya denk gelirse uğursuzluk anlamına gelir.**

Hız. İsa'nın çarmıha gerildiğinden önce yenen son yemekte 13 kişi bulunmaktaydı. İsa ve 12 Havarisi, sonları 13 sayısını anımsatan her şey lanetlenmiş, şerir, korkutucu olarak kabul edilmişti (www.milliyet.com.tr, 2020).

İlçemizde yaygın olarak kabul gören bu halk inanışın temelini bu hadiseye bağlamanın sonucu ortaya çıktığını söyleyebiliriz. 13 sayısına denk gelen her şey uğursuzluk olarak algılanmakta ve bu sayıya denk gelen gün, ay ve diğer birçok şeye dikkat edilmeye çalışılmaktadır.

***Doğum yapan anne ve bebeğinin 40 gün dışarı çıkmaması gerekir anne ve bebeğin bu süre içerisinde dışarı çıkması halinde hastalanacağına inanılır.**

***Bebeğin kırkı çıkmadan tırnak kesilmez şayet bu süre içerisinde bebeğin tırnağı kesilirse bebeğin hırsız olacağına inanılır.**

Halk kültüründe birçok alanda kullanımı olduğu bilinmekte olan bu inanç, dini yönden de geniş bir kullanım alanına sahiptir. İslami inanışlara bakıldığında; Yaradan, ilk insan Hz. Âdem'i yaratırken

çamurunu kırk gün boyunca yağurmuştur. Hz. Muhammed (sav.), kırk yıl yeryüzünde kalacaktır. Tekrar dünyaya gelineceğinde gökler, kırk gün boyunca dumanla kaplanacaktır. Bu yeniden doğuş kırk sene sürecektir (Bozkurt–Bozkurt, 2012: 724).

Kırk sayısı, çeşitli vesilelerle Kuran-ı Kerim'in dört yerinde görmekteyiz. Bakara süresi 51. Ayette yoldan sapmış Yahudi kavmine, kutsal mekânlara girmelerinin kırk yıl helal kılınmadığından bahsedilmektedir. Araf süresi 142. Ayette Hz. Musa'ya Sina Dağı'nda sunulan kırk günlük zaman diliminden de bahsedilir ve Ahkaf süresi 15. ayette kişinin kırk yaşına geldiğinde olgunlaşacağından kendisine peygamberlik verilmesi, ona ilk bağlananların 40 kişi olmasından bahseder. Ayrıca malın kırkta birinin zekât verilmesi Müslümanlara farz kılınmıştır. Schimmel'e göre İslami gelenekte kırk sayısının bu kadar önemli olmasının diğer bir sebebi de Hz. Muhammed'in adında bulunan m harflerinin sayısal değerinin 40'a karşılık gelmesidir (Aktaran: Bozkurt–Bozkurt, 2012: 724-725).

İlçemizde 40 sayısına oldukça önem verilmektedir. Bu inanışların temelinde hem dinin etkisi açıkça görülürken hem de halk kültüründe yer alan efsanelerin ve destanların da etkisi görülmektedir. Aşağıdaki örnekte de destanların ve hikâyelerin etkisinin de varlığını açıkça görmekteyiz.

Türk destanlarında Manas, Cengiz-name, Köroğlu ve Saltuk Buğra Han'ın destanlarında çoğunlukla karşımıza çıkan kırk yiğit ve kırk kız motifi yukarıda belirttiğimiz formülistik sayı kullanma geleneğinin bir tezahürüdür. Destanlarda *kırk yiğit ve kırk kız* motiflerinden ayrı olarak kırk sayısı unsurunun değişik kullanım alanları da dikkatimizi çekmektedir. Dede Korkut Hikâyeleri'nde, Boğaç'ın yarası kırk günde iyileşmekte eğlence günleri kırk gün kırk gece yapılmakta, kırk yerde otağ kurulmaktadır. Emren'e kırk kişinin kuvveti verilmektedir. Deli Dumrul, köprü'nün üzerinden geçenlerden kırk akçe almaktadır (Aktaran: Bozkurt–Bozkurt, 2012: 725).

* Köpeklerin ezan okunurken uluması ölüm habercisi olarak kabul edilmesi inancı.

Türklerde köpek çoğu zaman kurdun karşısında koyunun bulunduğu konuma benzer bir görev yüklenmektedir. Aynı zamanda törenler esnasında kuvvetli şamanlar kurt, kartal gibi hayvanların görünümüne bürünürken, güçsüz şamanlar köpek görünümüne bürünmekteydi ve çoğu zaman yeraltına inileceğinde kullanılmaktaydı. Bu olumlu olmayan manasına göre birtakım Türk toplumlarında cenaze merasiminde kurban sunulan bu hayvan, Türk kozmolojisinde ölümü temsil eden işaretlerdendir. İslâmi dönemden itibaren ava olan ilginin artması ve av sporunun soylu kişilerce değerli görülmesi sonucu köpeğe olan önemi daha da arttırmıştır. Fakat av hayvanı olarak birtakım türdeki köpeklerin değerli olmasıyla birlikte köpeğe karşı olumsuz düşünceler de devamlılık göstermiştir. Av köpeği dostluk ve içten bağlılığın temsilidir, köpek aynı zamanda sabrın ve tevekkülün de nişanesi durumuna gelmiştir (Çoruhlu, 2011: 178-179).

Bu inanç, geçmişteki Türkler arasında köpeğin ulumasını olumsuz olarak yorumlanmasıyla birlikte günümüzde de köpeğin uluması olumsuzluk bildiren bir durum olarak kabul edilmektedir. Eski Türklerin inançlarının etkisinin günümüzde de devam ettiğini görmekteyiz. Buna bağlı olarak köpeğin uluması Kadınhanı'nda da ölümün habercisi olarak yaygınlık gösteren bir inançtır.

***Gelin oğlan evine getirildiğinde kapıdan girerken damat ve gelinin üzerine buğday ve para saçılır. Böylece gelinin bereketli olacağına inanılır.**

Türkler, ata ruhlarını, çeşitli görevleri üstlenen iyeleri, Tengri'yi mutlu kılmak, onun razı olmasını sağlamak, desteğini kazanmak, arzularını gerçekleştirmek için kurban sunarlar ve hediyeler verirlerdi. Bu inançların temellerine ve yeni şekillerine Doğu Anadolu kültüründe genellikle rastlanmaktadır. Saçı olarak bilinen hediyeler, eski dönemlerde çeşitli doğaüstü özellikler barındıran iye ve ruhlara verilen ve bunlar için, bunların rızasını kazanmak ve yardımlarını elde etmek amacıyla dağıtılan cansız nesnelere verilen isimdir. Saçılar, bir çeşit kurban özelliği taşımaktadırlar. Türklerin yaptığı düğünlerin bütün safhalarında *saçı* vardır. Düğün veya evlenmenin diğer ismi *hayırlı* iştir. Evliliğe vesile olan kişiler hayır işlemek için oldukça çaba gösterirler. Aile bireyleri ikna edilmeye çalışılır ve her iki taraf da mutlu edilmeye çalışılır. Dumrul'da gelin babasının evinden çıkmadan önce kız tarafı kapıyı tutar ve oğlan tarafından birtakım hediyeler isterler. Bu hediyeler at, tabanca gibi çeşitli şeyler olabilmektedir. Hediye alınmadan gelin kapıdan dışarıya çıkarılmamaktadır. Sorgun'da bu verilenlere *töre* denilmektedir. İğdır'da ve Azeri Türklerinde *kapı pulu veya kapı basması* adıyla yapılan uygulamalar bulunmaktadır (Kalafat, 2005: 185-186).

Harput yöresinde buğdayların başaklarından hazırlanmış olan buğday tutamının, odanın munasip olan duvarından aşağı doğru sarkıtılması inancı ile Kadınhanı'ndaki gelin ve damadın üzerine saçılan buğdayın bereket manasına gelmesi inancı sonucunda, her yörede var olan inancın uygulandığının farklı olduğu ancak her ikisinin de aynı kapıya çıktığını göstermektedir. Aynı zamanda Altay Türklerinde ata ruhlarını, diğer bir söyleyişle (aruukörmösleri) temsilen 'tös'lerin üzerlerine, buğday ve arpa başaklarından bir tutam asarlardı ki, bu ismi geçen töş'ler adına bir tür kansız kurban veya saçı kabul edilmekteydi (Araz, 1995: 155)

Bu halk inancının uygulaması Kadınhanı ilçesinde düğünlerde çok yaygın olarak uygulanan bir inançtır. Geçmişte saçı olarak nitelendirilen, gelinin üzerinden atılan buğday ve para, bereket olarak adlandırılmıştır. Buğday, geçim ve beslenme kaynağı olarak düşünüldüğünde de bu inancın gerçekliği ile doğru bir bağlantı olduğu görülmektedir. Bu düşünce ile ve yukarıda da verilen bilgiye bakıldığında insanlar, kalıplaşmış bir kural gibi bu uygulamayı geçmişten günümüze kadar devamlılığını sürdürmüştür.

SONUÇ

Mitolojik olarak incelediğimiz halk inançların günümüzde de yaşamaya devam ettiğini görmekteyiz. Bu halk inançlarının kökenine inildiğinde geçmiş din ve inançların izine rastlamaktayız. Geçmişten günümüze var olan yansımaların halk inanışlarının devamlılığını sağladığını söyleyebiliriz. İnsanlar zor durumlarda daima geçmiş tecrübelerin izinden yürüyerek doğru çözümler bulma çabası içine girmişlerdir. Bu nedenle günümüzde bu inançlara olan bağlılığın devam etmesi kaçınılmaz olmaktadır.

Kadınhanı ilçesinde yaygın olarak kabul gören halk inanışlarını incelediğimizde bir kısmının dini unsurlara dayandırıldığı bir kısmının da geçmişte var olan Türk inançlarına, destanlara ve mitolojilere dayandırıldığı görülmektedir. İnsanların bu inançlara bir kuralmış gibi uyduklarını, hayatlarının her alanında yer vermelerinden anlamaktayız. İnançların daha çok geçiş dönemleri dediğimiz; doğum,

evlenme ve ölümle ilgili oldukları da dikkat edilecek bir husustur.

Aynı zamanda incelediğimiz bu halk inançlarına bakıldığında mitolojik olarak hep birbirinin devamı niteliğindedir. Bu inançların birçoğunun İslamiyet öncesi inanç sistemine bağlı olarak günümüze kadar geldiklerini bir kısmının da İslam dinine dayandırılarak benzetim yoluyla yaygınlık kazandığını görmekteyiz.

Günümüzde daha modern bir yaşamın varlığından söz edilebilmektedir. Ancak bu modern yaşamın içerisinde bu inançların yerini korumakta olması insanların geçmiş kültür ve inançlarına olan bağımlılığını ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak da bu inançların uygulanmasının çağdaşlaşmayla bir ilgisinin olmadığı da görülmektedir. Bunun nedeni ise eğitilmiş kişilerin dahi bu inançlara olan bağlılığı ve hayatlarına uygulamaları bu gerçeği açıkça göstermektedir.

Mitler toplumun hayat görüşünü, yaşam tarzını, önem verdiği değerleri içinde barındıran, yüzyılların izlerini taşıyan halk ürünleridir. Ancak insanlar bazı korkularından ve geleceğe olan beklentilerinden dolayı bir şeye inanma gereği duymuşlardır. Günümüzde teknolojinin gelişmesi, yaşam şartlarının daha iyi duruma gelmesi ve kültürel değişimlerin görülmesi dahi bu inanışların kullanım alanı bulmasını engelleyememiştir. Halk inanışları, bu değişime ayak uydurarak canlılığını devam ettirmişlerdir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, çalışmanın özgün olduğunu bildiririm. Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu çalışma tek yazar tarafından hazırlanarak ortaya konulmuştur.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanmasında çıkar çatışması yaşanacak herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- 13 Sayısı Neden Uğursuz Sanılıyor. (2011, 24 Mart). <http://www.milliyet.com.tr>. (15.11.2020).
- Akyol, N. S. (2006). *Adana (Merkez) Halk Kültüründe Halk İnançları Bayramlar ve Törenler*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Araz, R. (1995). *Harput'ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*. İstanbul: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Artun, E. (1998). *Tekirdağ'da Batıl İnanışlar*. İstanbul: Tekirdağ Halk Kültürü Araştırmaları 1.
- Artun, E. (2002). *Dini Tasavvufi Halk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Ataizi D. ve Sözer E. B. (2016). *Konya İli Kadınhanı İlçesi Kolukısa Köyü Ağzı (İnceleme-Metin-Sözlük)*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi.
- Balaban, T. (2006). *Sandıklı Halk İnançları ve Uygulamaları*. Afyonkarahisar Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Batıl İnançlar ve Tarihsel Gelişimleri. (t.y.). <https://onedio.com/> (15.11.2020).
- Bayat, Prof. Dr. F. (2006). *Oğuz Destan Dünyası*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Boratav, P. N. (1994). *100 Soruda Türk Folkloru*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Bozkurt K. ve Bozkurt H. (2012). “Sayıların Gizemli Dünyası: Kültür ve Edebiyatta Sayı Sembolizmi “. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 717-728.
- Çoruhlu, Y. (2011). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*. Kabalcı Yayıncılık, İstanbul.
- Devellioğlu, F. (2004). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- İnan, A.(1986). *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kahraman, M. (2020). *Türk Mitolojisinde Temel İnançlar (Kozmogoni, Astroloji, Renkler)*. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kalafat, Y. (2005). *Doğu Anadolu’da Eski Türk İnançlarının İzleri*. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Kandemir, F. (2016). “Halk İnançlarının Psiko-Sosyal Nedenleri ve Türkiye’deki Halk İnançlarının Tarihi Temelleri”. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016, IX-I, 97-114.
- Kaşgarlı, M. (1986). *Divanü Lügat’it-Türk.C. 4*, (haz. Besim Atalay), Ankara: TDK Yayınları.
- Lorie, P. (1997). *Batıl İnançlar*. Kocaeli: Milliyet Yayınları.
- Örnek, S. V. (1971). *Anadolu Folklorunda Ölüm*. Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Sami, Ş. (2002). *Kâmûs-i Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Türkçe Sözlük (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Folk beliefs are among the most diverse and vibrant elements of anation. At the same time, these folk beliefs offer important ideas that allow us to get to know a nation closely. Beliefs and practices that emerge from the unique cultures of societies appear as values that people continue to practice in their daily lives. At the same time, it is a fact that folk beliefs have a structure which is resistant to change depending on the development of the period. Although it is possible to say that some beliefs disappear over time and are replaced by new beliefs, this change is an event that requires a long process.

It is possible to see many folk beliefs related to religious elements in every culture. It can also be seen

that sometimes a folk belief is tried to be attached to religion in order to adopt folk belief more. So, folk beliefs blend with religious elements in time so that they can almost become a complement to religion.

As can be seen, folk beliefs have an important place in people's lives. People see these beliefs as the rules of daily life and direct their lives based on these beliefs. Today, no matter how high the education level of people is, there has been no change in people's dependence on folk beliefs. People saw these beliefs as a savior in distinguishing between good and evil and getting rid of some unwanted situations and reflected them in their lives in this way.

These beliefs are not only encountered in the past, as it can be seen, they are practiced intensely today. Although practices based on these beliefs differ from society to society. The value attached to these beliefs has the same level of value in every society. This shows us that folk beliefs have become an indispensable part of life in all societies. The existing beliefs of the Turks are encountered in many sources. Based on these sources, we can determine its reflections to the present day. There are remnants of the past on which every belief is based. In this study, it was tried to touch on the basics of the beliefs that exist today. While examining their mythological origins, some past beliefs were also checked and the fact on which they were based were tried to be shown. As can be seen in the study, some beliefs based on shamanism that existed in previous periods emerged depending on the conditions of the society at that time and it is also seen that some beliefs were based on religion with the acceptance of Islam.

As can be seen, folk beliefs have an important role in people's lives. In this study, after giving some information about folk beliefs, it has been tried to give information about the adherence to these beliefs. At the same time, some definitions about the concept of belief in various sources have been included.

It has been determined that various studies have been conducted on where the basis of these folk beliefs are based. In connection with this, in this study, it was tried to reach the mythological roots of folk beliefs and show in which events and what life experiences people put forward these beliefs. As a result of these studies, it will be seen how the reflections of folk beliefs continue to be passed on to future generations. At the same time, thanks to this study, one can learn about the mythological origins of these beliefs. Thus, it has been proved that these beliefs have nothing to do with reality as a result of some experience and experiments of people. In the past, when science and technology did not develop, these beliefs were like the saviors of people. Thus, they were viewed as saviors, and accordingly, the devotion to these folk beliefs was intensely transferred from generation to generation.

It is known that there are regional studies on this subject, but it is also known that there is no collective study in general.

In this study, the folk beliefs that the people of Konya's Kadinhanı district possess and which they practice intensely are given. After the introduction of these beliefs, the mythological origins of them were emphasized. As a result of the examination of the subject, it can be said that some beliefs emerged based on religious beliefs and some non-religious life experiences. Thus, we will be able to determine after what kind of events these folk beliefs, which direct daily life, have emerged. At the same time, it will be proved as a result of this research that these beliefs whose mythological origins are investigated have nothing to do with reality. However, the foundations of some beliefs are based on such precise information that it makes it possible to think that they have a realistic feature.